

Resimde ve müzikte ölçü

İstanbul'dan S.V. rumuzlu okuyucumuz: "Hangi resimleri yapmak ve asmak câizdir? Hangi tür müzikleri dinlemek câizdir? Şarkı, türkü ve ilâhî söylemenin ve dinlemenin hükmü nedir?"

İslâmiyet, tevhid ve güzel ahlâk dînidir. İslâm'ın haram ve helâllerinin hikmetlerine baktığımızda, tevhîd inancını ve güzel ahlâkı birinci plânda korumayı hedef aldığını görürüz. Meselâ içkiden zinâyâ, gıybetten iftirâyâ, adam öldürmekten kırgınlıklara, dargınlıklara, kin ve nefrete kadar bütün haramlarda bu hassâsiyet ön plândadır. Yani bunların hepsi az veya çok ya ahlâk üzerinde önemli kırılıklar meydana getiren, ya da tevhid inancına zarar veren davranış örnekleridirler. Bunların aksine ibâdetlerin özünde ve rûhunda da, tevhid inancını takviye etmek, ahlâkî fazîletler kazanmak, olgunlukları kalıcı kılmak ve bunu meleke haline getirmek hedefi vardır. Meselâ günde beş defa Allah'ın huzurunda namaz kılan bir Müslüman, kendisini hep Allah'ın huzurunda hisseder, namaz dışında da kötülüklerin hiçbirisine ne kendi hayatında, ne toplum hayatında geçit vermez. Ramazan ayında oruç tutan bir Müslüman, ahlâken yücelir, kendisinden aşağı sınıfta olanlara karşı bir merhamet meleği kesilir, tevâzûun ve alçak gönüllülüğünün zirvesine çıkar.

Her konuda korumamız gereken temel ölçü tevhid ve güzel ahlâk olduğu gibi, resim veya müzikte de aynı ölçü ve kriterleri korumak temel hassâsiyetimiz olacaktır. Öyleyse resimde ve müzikte hüküm, biçimine, yerine, konusuna, muhtevâsına ve maksadına göre değişiklik arz eder. Bu hususları şöyle sıralayabiliriz:

1-Tevhid inancına uygun olmayan resim ve müzik haramdır. Meselâ mukaddes sayılmak, tapılmak, ulûhiyet izâfe etmek, ulûhiyet izâfe edilen şeyleri konu yapmak, şirke malzeme yapmak, uğur veya uğursuzluk aracı olarak kullanmak, nazarlık veya fal malzemesi yapmak, büyü için kullanmak, Allah'a ve elçilerine sûret veren bir temâyı işlemek amacıyla resim veya müzik yapmak veya bu konuları tasvir etmek ve işlemek haramdır.

2-İslâm'ın ahkâm ve ahlâkî değerlerine aykırı konuları işleyen, meselâ çıplak insanı konu alan ya da şehvî arzûları işleyen, edepsizliği, ahlâksızlığı, haramları, şeytânî hevesleri, düşmanlıkları, kin, nefret ve husûmeti tahrik eden, adâveti ve fert ve toplum barışını baltalayan her türlü objeleri temâ olarak alan resim veya müzik

yapmak veya yapılmış resim veya müzikleri kullanmak, izlemek veya dinlemek haramdır.

3-Bunların dışında; resimlerden ruh sahiplerine ait olmayanlar mubahtır. Yani tabiat, deniz, su, dağ ve ağaç resimleri yapılabilir, kullanılabilir ve odaya asılabilir.

Canlı resimlerine gelince, Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm) canlılara ait resimler yapmaktan nehy etmiştir.(1) İbn-i Abbas (ra) resim yaparak geçimini sağlayan birisine, “Sen eğer sanatına devam etmek mecburiyetinde isen, ağaç ve ruh sahibi olmayanların resimlerini yap” diyerek yönlendirmiştir.(2) Fakat oturuş minderde veya yere serilen yaygı üzerindeki resimlere-tazim edilmeyerek üzerine basıldığı için-cevaz veren rivâyetler de vardır. Buradan anlaşılmalıdır ki: İslâmiyet’te resim konusunda gösterilen hassâsiyet, resimlerin dînî bir takdis ve tâzim aracı olarak kullanılmasını önlemeye ve tevhid inancını korumaya yöneliktir. Resimle ilgili rivâyetleri bir araya toplayan Tahavî, şerhinde der ki: “Yasaklanan resimler, Hıristiyanların kilise duvarlarına yaptıkları veya takdis ve tâzim için bezlere yaparak astıkları resimlerdir.”(3) Kardavî de, canlı-cansız ayırımını üç boyutlu olup olmamakla yorumlamış; üç boyutlu olmayan resimleri cansızlar sınıfında kabul ederek, tazim ve takdis amaçlı olmamak kaydıyla câiz görmüştür.(4)

Müziğe gelince, yukarıda arz ettiğimiz iki maddedeki sakıncalı hususları taşımayan, yani şirk ve ahlâksızlık unsuru içermeyen müzikler mubahtır. Fakat güzel ahlâkı seslendiren, erdem ve fazileti işleyen, vatan, millet, nâmûs, dîn, îmân, Kur’ân, Peygamber ve Allah sevgisini öne çıkaran, insan ruhuna ulvî hisler ve yüksek heyecânlar veren müzik parçalarını dinlemek daha evlâdır.

Dipnot:

(1) Buhârî, 6/980;

(2) Buhârî, 6/416;

(3) Tahavî, Şerhu'l-Maâni'i-Âsâr, s. 285;

(4) Kardavî, Helal-Haram, 4/96